

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นับตั้งแต่ประเทศไทยเริ่มใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประเทศ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2504 เป็นต้นมา ยุทธศาสตร์หลักของการพัฒนาประเทศมุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยนำทรัพยากรธรรมชาติ และทรัพยากรมนุษย์มาใช้ ขยายฐานการผลิต การประกอบอาชีพ และการสร้างรายได้ประชาชาติ แนวทางการพัฒนาดังกล่าวนี้เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ของประเทศในช่วงเวลานั้น เพราะในอดีตประเทศไทยมีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ และมีกำลังแรงงานเหลือเฟือ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นแรงงานในสาขาเกษตร ประเทศไทยจึงเน้นการพัฒนาด้านเศรษฐกิจโดยอาศัยทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรมนุษย์ซึ่งมีอยู่มากมาย นำมาใช้เป็นปัจจัยหลักในการผลิตและการส่งออกของประเทศ (สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี, 2538)

จากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อม ประเทศไทยจึงมีนโยบายเปิดประเทศเพื่อรับความเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลก (วรรณพร บุญเรือง, 2538) ทำให้ประเทศไทยถูกดึงเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของระบบเศรษฐกิจและการเมืองโลกอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อการดำเนินชีวิตของคนไทยในทุกๆ ด้าน และนับวันจะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น แม้ว่าความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจะก่อให้เกิดผลดีกับประเทศหลายประการ โดยเฉพาะความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ดังจะเห็นได้จากการพัฒนาในช่วง 3 ทศวรรษที่ผ่านมา เศรษฐกิจของประเทศขยายตัวเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยร้อยละ 7.5 ต่อปี รายได้ต่อหัวเพิ่มขึ้น 28 เท่า ในระยะครึ่งแรกของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535-2539) การขยายตัวทางเศรษฐกิจยังคงอยู่ในอัตราสูงร้อยละ 8.2 ต่อปี และเป็นไปตามเป้าหมาย โดยมีรายได้เฉลี่ย

ต่อหัวในปี 2537 ประมาณ 60,000 บาท ฐานะทางเศรษฐกิจการเงินของประเทศอยู่ในเกณฑ์ที่ดีมีเสถียรภาพ ซึ่งช่วยบรรเทาความยากจน และช่วยยกระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรขึ้นมาได้อีกระดับหนึ่ง และธนาคารโลกยังได้ประกาศให้ประเทศไทยหลุดพ้นจากการเป็นประเทศที่ยากจนด้วย (สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี, 2538)

ในขณะที่ประเทศได้รับความสำเร็จด้านเศรษฐกิจอย่างสูง ปัญหาที่เกิดขึ้นตามมาจากการเปิดประเทศ ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายและมีปริมาณลดน้อยลง สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม สถาบันพื้นฐานทางสังคม คือ ครอบครัวและชุมชนล่มสลาย ความไม่เท่าเทียมกันในการพัฒนาระหว่างเมืองและชนบท การพัฒนาระหว่างอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม ปัญหาอาชญากรรม ความเสื่อมเสียของสุขภาพจิต ศิลธรรม จริยธรรม ปัญหาการแพร่กระจายของเอดส์ (สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี, 2538) รวมทั้งวัฒนธรรมต่างชาติ และค่านิยมต่างๆ ก็ทะลักเข้ามาสู่ระบบสังคมไทย

ในสังคมไทยปัจจุบันพบว่าวัฒนธรรมมีการเปลี่ยนแปลงและเกิดขึ้นใหม่มากมาย ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนั้นเกิดจากการนำเข้ามาในวัฒนธรรมหนึ่งโดยอิทธิพลของอีกวัฒนธรรมหนึ่ง มีผลทำให้วัฒนธรรมเกิดการเปลี่ยนแปลง และสังคมก็เปลี่ยนแปลงไปในวัตุนิยมมากขึ้น รวมทั้งค่านิยมบางอย่างก็เกิดขึ้นในสังคมไทย คือ (วรรณพร บุญเรือง, 2538)

1. ค่านิยมเกี่ยวกับความหรูหรา คนไทยมักนิยมการปฏิบัติที่แสดงออกถึงความหรูหราฟู่ฟ่า เพื่อบ่งบอกถึงสถานภาพทางสังคมของตนว่าเป็นคนชั้นสูง เป็นคนที่มีเงินหรือสถานภาพพิเศษทางสังคม การเป็นผู้ที่มีรสนิยมสูงแต่มีรายได้ต่ำ ไม่มีการประหยัด
2. การขาดความนิยมไทย ไม่สนับสนุนส่งเสริมลักษณะที่เป็นไทยทั้งในด้านสินค้าไทย ภาษาไทย หนังสือไทย ฯลฯ และยังพากันดูถูกเหยียดหยามสิ่งที่เป็นไทยๆ ซึ่งเห็นได้จากการบริโภคสินค้าต่างชาติ

ปัญหาสำคัญซึ่งเป็นปัญหาเศรษฐกิจเรื้อรังที่ประเทศไทยกำลังประสบอยู่ก็คือ ปัญหาการขาดดุลการค้ากับต่างประเทศซึ่งเพิ่มขึ้นทุกปี ดังจะเห็นได้จากรายละเอียดการค้าระหว่างประเทศของไทย แยกเป็นรายปี ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2530 ถึงพุทธศักราช 2539 (มกราคม-กันยายน) (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ก) แม้ว่าการลงทุนทางด้านอุตสาหกรรมในประเทศได้มีการส่งเสริมมาเป็นเวลานานแล้วก็ตาม แต่ปรากฏว่า สินค้าประเภทเครื่องอุปโภคบริโภคยังส่งมาจากต่างประเทศเพิ่มขึ้นทุกปี ดังจะเห็นได้จากรายละเอียดโครงสร้าง

สินค้าเข้าสำคัญของไทย แยกเป็นรายปี ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2526 ถึงพุทธศักราช 2539 (มกราคม-กันยายน) (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ก)

การที่สินค้าประเภทอุปโภคบริโภคส่งมาจากต่างประเทศมากขึ้น อาจเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ เช่น การปรับลดภาษีนำเข้า สำหรับเหตุผลในการลดพิกัดอัตราภาษี มาจากการที่ภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทยเจริญเติบโตขึ้นมาก และก้าวหน้าเกินกว่าการเป็นประเทศที่ยากจนและล้าหลัง ประกอบกับภาวะการค้าและการลงทุนของโลกได้พัฒนาเปลี่ยนแปลงไปมาก ทางกระทรวงการคลังจึงเห็นสมควรที่จะต้องมีการปรับปรุงอัตราภาษีใหม่ โดยการลดอัตราให้ต่ำลง แต่การลดอัตราภาษีมีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจไทย คือ ผู้บริโภคมีโอกาสที่จะเลือกซื้อสินค้านำเข้าจากต่างประเทศมากขึ้น และการลดราคาสินค้านำเข้าจากต่างประเทศ โดยขายต่ำกว่าทุนในต่างประเทศ เนื่องจากไม่มีภาษีเป็นกำแพงขวางกั้น (ธนาคารกสิกรไทย, 2538) มีผลทำให้ผู้บริโภคหันมานิยมซื้อสินค้าจากต่างประเทศมากขึ้น

สาเหตุสำคัญที่นำวิกฤตและควรจะได้รับแก้ไขโดยเร็วคือ เจตคติของประชาชนชาวไทยที่มีความนิยมใช้สินค้าของต่างประเทศฝังลึกอยู่ในใจมานาน ประกอบกับค่านิยมของสังคมไทยในปัจจุบันให้ความนิยมยกย่องผู้ใช้สินค้าต่างประเทศว่าเป็นผู้มีรสนิยมสูงและมีเกียรติ ค่านิยมผิดๆ ดังกล่าวนี้ ถ้ายังคงอยู่ในสังคมไทยแล้วก็จะยอมทำให้เศรษฐกิจของประเทศไทยไม่สามารถจะเป็นไปในทางที่ดีขึ้น หรือไม่สามารถจะแก้ไขปัญหาการขาดดุลการค้ากับต่างประเทศได้เลย และประเทศไทยก็ต้องประสบกับปัญหานี้ตลอดไป ดังนั้นคนไทยเราจึงควรที่จะต้องเปลี่ยนความคิดค่านิยมเหล่านี้เสีย ต้องร่วมมือร่วมใจกันทำให้เศรษฐกิจของประเทศดีขึ้นกว่าสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ทุกคนควรจะเสียสละเพื่อเศรษฐกิจของประเทศในอนาคต รู้จักทำมาหาเลี้ยงชีพอย่างขยันขันแข็ง ไม่ใช่จ่ายฟุ่มเฟือย ใช้สินค้าที่ประชาชนในประเทศผลิตขึ้นได้เอง ถ้าเราหวังที่จะให้เศรษฐกิจของประเทศเจริญขึ้นก็ต้องช่วยกันส่งเสริมสินค้าไทยเสียก่อน

ในส่วนของพฤติกรรมที่แสดงถึงการส่งเสริมสินค้าไทย เช่น การซื้อสินค้าที่มีตราสินค้าเป็นของไทย หรือการรับประทานอาหารไทย ถ้าบุคคลได้กระทำพฤติกรรมเช่นนี้บ่อยๆ ย่อมทำให้เขามีค่านิยม ความคิด ความรู้สึกในทางที่ดีต่อสินค้าไทย ดังนั้น วิธีหนึ่งที่อาจเปลี่ยนเจตคติของบุคคลที่นิยมใช้สินค้าของต่างประเทศให้หันมานิยมใช้สินค้าไทย ก็คือ

เปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคสินค้าของเขาเสียก่อน แต่บางครั้งค่านิยม ความคิด ความรู้สึก ต่างๆที่มีต่อการบริโภคสินค้า อาจเนื่องมาจากการที่บุคคลกระทำพฤติกรรมเหล่านั้นไปตาม ความต้องการของบุคคลอื่น เช่น พ่อแม่ ครูอาจารย์ หรือเพื่อน เป็นต้น ในกรณีของพ่อแม่ การที่พ่อแม่มีความคิด ความรู้สึกเช่นใด ย่อมสามารถปลูกฝังให้ลูกมีความคิด ความรู้สึก เช่นเดียวกันนั้นได้ จากพฤติกรรมของพ่อแม่เองที่เป็นแบบอย่างให้ลูกเห็น วัยเด็กซึ่งเป็นวัยที่ ชอบเลียนแบบผู้ใหญ่ ก็ย่อมปฏิบัติตามสิ่งที่พ่อแม่แสดงเป็นแบบอย่างให้เห็น ดังนั้น ผู้วิจัย จึงสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมการบริโภคสินค้าของบุคคล ที่บุคคลได้กระทำในวัยเด็กและ วัยผู้ใหญ่ เพื่อประเมินเจตคติต่อการบริโภคสินค้า ผลการวิจัยที่ได้จะช่วยทำให้ทราบว่า ควรเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคสินค้าของบุคคลอย่างไร เพื่อให้เขามีเจตคตินิยมใช้สินค้า ไทยเพิ่มมากขึ้น และเห็นความสำคัญของสินค้าไทย เป็นการช่วยแก้ปัญหาการขาดดุลการค้ากับต่างประเทศ เพื่อส่งเสริมให้ระบบเศรษฐกิจไทยเจริญขึ้นทัดเทียมประเทศอื่นๆ ได้

แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในงานวิจัยเรื่องนี้มีทฤษฎีที่เป็นพื้นฐาน คือ ทฤษฎีการรับรู้ตนเอง (Self-perception Theory) พัฒนาขึ้นโดยนักจิตวิทยาสังคม ชื่อ ดาร์ล เบ็ม (Daryl Bem) ตั้งแต่ครั้งเขาทำ วิทยานิพนธ์ปริญญาเอก และนำผลการวิจัยส่วนหนึ่งมาตีพิมพ์ใน ค.ศ.1965 เบ็มได้ตีพิมพ์ ทฤษฎีของเขาอย่างเป็นทางการ ในปี ค.ศ.1972 (ธีระพร อูวรรณโณ, 2535) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ทฤษฎีการรับรู้ตนเองได้ถูกกำหนดขึ้นมาตั้งแต่แรก ในส่วนที่กล่าวถึงคำถามเชิงประจักษ์ในทางปรัชญาที่เกี่ยวข้องกับด้านจิตใจ เมื่อบุคคลบอกว่า “ฉันหิว” คำถามก็คือเขาทราบได้อย่างไร, มันเป็นการสังเกตใช่ไหม, เป็นการอนุมานใช่ไหม, เป็นการรู้โดยตรงใช่ไหม, ความหมายของเขาผิดพลาดหรือเป็นไปได้หรือไม่ใช่หรือไม่, และหลักฐานที่บุคคลคนเดียวบอกว่า “เขาหิว” แตกต่างจากที่บุคคลอื่นๆ บอกอย่างไร (Bem, 1972)

ทฤษฎีการรับรู้ตนเองมีประพจน์ (proposition) 2 ข้อ (Bem, 1972) คือ

1. ผู้คนรับรู้เจตคติ อารมณ์ และสภาวะภายในอื่นๆ ของเขาบางส่วนโดยการอนุมานจากการสังเกตพฤติกรรมภายนอกของเขาเอง และ/หรือจากสภาพการณ์ที่พฤติกรรมนี้เกิดขึ้น

2. หากสิ่งชี้แนะภายในไม่หนักแน่น กำกวม หรือตีความไม่ได้ บุคคลจะทำหน้าที่เช่นเดียวกับผู้สังเกตภายนอก โดยอาศัยสิ่งชี้แนะภายนอก เพื่ออนุมานไปยังสภาวะภายในของผู้แสดงพฤติกรรม

ในการแยกแยะและบอกชื่อของสิ่งที่อยู่รอบๆตัวเด็ก โดยเริ่มแรกจะต้องมีบุคคลอื่นรอบตัวเขาคอยช่วยเขา เป็นบุคคลที่เล่นเกมการชี้และบอกชื่อ โดยจะสอนให้เด็กๆ รู้จักแยกแยะระหว่างวัตถุกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นคล้ายกัน และสอนให้เด็กๆ บอกชื่อสิ่งเหล่านั้นด้วยการอธิบายที่แตกต่างกัน ปัญหาที่จะเกิดขึ้นก็คือ การทำความเข้าใจว่า เด็กๆ เรียนรู้ที่จะแยกแยะ และอธิบายสภาวะภายในและความรู้สึกของเขาได้อย่างไร เป็นสิ่งที่ไม่มีความเป็นไปได้

คำตอบก็คือ การอุปมา (metaphor) ในบางครั้งเด็กๆสามารถบอกเกี่ยวกับสภาวะภายในบางอย่างได้โดยอัตโนมัติ โดยใช้การอุปมาจากการอธิบายโลกภายนอก ตัวอย่างเช่น “ผีเสื้ออยู่ในกระเพาะ” (Butterflies in the stomach) หรือการอธิบายความรู้สึกที่หนามตำเท้าว่าเหมือนกับ “เมื่อฉันถือแก้วน้ำขิงแดงมาแนบกับหน้าของฉัน” (ginger ale when I hold a glass to my face) แต่การนำคำอุปมามาใช้ก็มีข้อจำกัด ดังนั้นจึงต้องมีการสอนเด็กๆ ในการอธิบายสภาวะภายในของเขาอย่างชัดเจน โดยใช้วิธีเดียวกับที่สอนให้เขาอธิบายสภาวะแวดล้อมภายนอกตัวเขาที่ให้เขาชี้และบอกชื่อได้ ในการสอนให้เด็กอธิบายคำว่า “เจ็บ” หรือ “เจ็บปวด” อาจเกิดขึ้นโดยผู้สังเกตหรือผู้ใหญ่พูดว่า “ไม่ต้องร้อง ฉันรู้ว่ามันเจ็บที่ศีรษะเธอกระทบกับเก้าอี้” (Bem, 1970, p. 49) เมื่อผู้สังเกตหรือผู้ใหญ่เห็นเด็กล้มแล้วศีรษะไปกระทบกับเก้าอี้ ผู้สังเกตหรือผู้ใหญ่ก็เชื่อมโยงคำว่า “เจ็บ” กับความรู้สึกภายในของเด็กจากการสังเกตสิ่งที่เกิดกับเด็กภายนอก และเด็กก็เรียนรู้ที่จะเชื่อมโยงคำว่า “เจ็บ” หรือ “เจ็บปวด” กับความรู้สึกที่เกิดภายในจากการเห็นผู้ใหญ่เชื่อมโยงให้กับตน ผลการเรียนรู้นี้จะติดตัวบุคคลไปจนเขาเป็นผู้ใหญ่ (ธีระพร อูวรรณโณ, 2535)

Bem (1967) ได้กล่าวว่า เจตคติของบุคคลหลายๆ อย่าง มาจากพื้นฐานง่าย ๆ ของการรับรู้พฤติกรรมของตัวเอง และ/หรือสภาพการณ์ที่พฤติกรรมนั้นเกิดขึ้น เช่น ถ้าเรากินส้ม แล้วมีคนอื่นมาถามเราว่ารู้สึกอย่างไรกับส้ม เราจะพูดกับตัวเองว่า “ฉันเพิ่งจะกินส้ม และไม่มีใครบังคับให้กิน ดังนั้น ฉันต้องชอบส้มแน่ๆ” ดังนั้น เราจึงบอกคนอื่นว่าเราชอบส้ม

ตัวอย่างที่ชัดเจนของเด็กๆ ก็คือ เด็กสามารถมีประสบการณ์ง่ายๆ เรื่องความชอบหรือไม่ชอบ โดยไม่มีความรู้เกี่ยวกับเจตคติที่มีต่อที่หมาย เด็กๆ จะชอบรับประทานไอศกรีมมาก แต่จะขอไอศกรีมรสช็อกโกแลตบ่อยกว่าไอศกรีมรสอื่น เมื่อถามเด็กๆ ว่าเขาชอบไอศกรีมรสอะไร ตามทฤษฎีการรับรู้ตนเอง คำตอบของเด็กๆ จะมาจากความทรงจำเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เขาทำในอดีต รสของไอศกรีมที่เลือกบ่อยที่สุดจะเป็นความชอบของเขา วิธีนี้เป็นวิธีการของผู้สังเกตภายนอก เหมือนกับที่พ่อแม่อนุมานความชอบของเด็กๆ ด้วยวิธีนี้ (Saks and Krupat, 1988)

การที่บุคคลอนุมานเจตคติ อารมณ์ และสภาวะภายในอื่นๆ ของเขาส่วนหนึ่งจากการสังเกตพฤติกรรมภายนอกของเขาเอง หรือจากสภาพการณ์ที่พฤติกรรมนั้นเกิดขึ้น Bem เห็นว่าส่วนหนึ่งเป็นเพราะ ผู้ใหญ่สอนการอนุมานให้กับเด็กอย่างนั้นมาตั้งแต่เด็กยังเล็กๆ เช่น หากพ่อแม่สังเกตลูกซึ่งอายุเพียง 3 ขวบ ว่าเมื่อใดที่ป้อนส้มเขียวหวานให้ลูก ลูกจะรับประทานโดยไม่อิดเอื้อนเลย แต่เมื่อใดที่ป้อนดับหนุให้ลูก เพียงลูกเห็นก็เบือนหน้าหนี และบางครั้งยังใช้มือปิดมือพ่อแม่ที่ป้อนดับหนุไปด้วย เนื่องจากลูกอายุเพียง 3 ขวบ พ่อแม่จะถามว่าชอบส้มไซ้ไหม ไม่ชอบดับหนุไซ้ไหม ก็คงจะไม่ได้รับคำตอบอะไรที่เป็นสาระ พ่อแม่ก็อนุมานเอาเองว่าลูกของตนชอบส้ม และไม่ชอบดับหนุ (ธีระพร อุวรรณโณ, 2535)

Bem (1972) กล่าวว่า สำหรับบุคคลซึ่งเป็นผู้สังเกต สิ่งชี้แนะที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้ทราบถึงสภาวะภายในของบุคคล คือ การค้นหาในพฤติกรรมของเขา เมื่อเราต้องการทราบว่าบุคคลรู้สึกอย่างไร เราจะดูว่าเขาทำพฤติกรรมอย่างไร ซึ่งก็เหมือนกับเวลาที่บุคคลต้องการทราบว่าตัวเขาเองรู้สึกอย่างไร ซึ่งตรงกับประพจน์ข้อแรกของทฤษฎีการรับรู้ตนเอง คือ บุคคลจะทราบเจตคติ อารมณ์ และสภาวะภายในอื่นๆ ของเขาบางส่วน โดยการอนุมานจากการสังเกตพฤติกรรมภายนอกของเขาเอง และ/หรือจากสภาพการณ์ที่พฤติกรรมนี้เกิดขึ้น

Bem (1972) ยังเชื่อว่าบุคคลสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับตัวเองเช่นเดียวกับที่ผู้สังเกตภายนอกกระทำคือ การสังเกตพฤติกรรมของตัวเอง ทฤษฎีการเรียนรู้ตนเองเป็นเรื่องง่ายแต่ก็เป็นความคิดที่ลึกซึ้ง ซึ่งขยายว่าหากสิ่งบ่งชี้สภาวะภายในไม่หนักแน่น กำกวมหรือยากที่จะตีความหมาย บุคคลจะอนุมานสิ่งที่เขาคิดหรือความรู้สึกของเขาโดยอาศัยสิ่งชี้แนะภายนอก

จากการสังเกตเด็กเล็กหลายคนเป็นอย่างทีกล่าวในประเด็นนี้จริง กล่าวคือเด็กเล็กที่วิ่งแล้วเกิดหกล้มในบริเวณที่มีผู้ใหญ่อยู่ด้วยหลายคน การล้มของเด็กทำให้หัวเข่าถลอกเล็กน้อยแต่ไม่ถึงกับทำให้มีเลือดซึมออกมา เด็กจะเงยหน้ามองผู้ใหญ่ว่าจะมีปฏิกิริยาอย่างไร หากผู้ใหญ่หัวเราะที่การวิ่งไม่เก่งของเด็ก เด็กก็หัวเราะตามไปด้วย แต่หากผู้ใหญ่คนหนึ่งรีบเข้าไปหาเด็กพร้อมกับถามว่า “โอ เจ็บไหมลูก” เด็กก็มักจะร้องไห้เป็นการตอบสนอง กรณีเช่นนี้เกิดขึ้นคล้ายกับว่าเด็กที่ล้มลงแล้ว เด็กก็ไม่แน่ใจว่าตนเองควรจะร้องไห้หรือไม่ เพราะเด็กก็ไม่ได้เจ็บปวดมากนัก แต่เด็กก็ไม่แน่ใจว่าตนเองควรจะหัวเราะหรือไม่ เพราะการล้มของตนเองคงไม่ค่อนำชันนัก สิ่งที่เด็กทำจึงคล้ายกับว่าเด็กอนุมานความรู้สึกที่ตนควรมีจากปฏิกิริยาของผู้ใหญ่อรอบข้าง (ธีระพร อูวรรณโณ, 2535)

จากทฤษฎีการเรียนรู้ตนเองของ Bem บุคคลไม่สามารถอนุมานสภาวะภายในของเขาจากพฤติกรรมที่เกิดขึ้นโดยการถูกบังคับจากสถานการณ์ เช่น รางวัล หรือการลงโทษ ถ้าบุคคลโต้แย้งกับบุคคลอื่น หรือรับประทานแซนด์วิช เพราะว่าได้รับเงินเพื่อให้อำนาจนั้น บุคคลไม่สามารถจะอนุมานได้ว่าที่เขาทำพฤติกรรมนั้น เพราะว่าเขาโกรธหรือหิวได้เลย (Brehm and Kassin, 1993) Sample and Warland (1973 อ้างถึงใน Fazio and Zanna, 1981) เชื่อว่า เป็นเรื่องยากที่จะประเมินเจตคติและความรู้สึกของตัวเอง ถ้าเขาไม่มีอิสระที่จะแสดงพฤติกรรมต่อที่หมายของเจตคติ

ดังนั้น พฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมาอาจเป็นผลมาจากการมีเหตุผลมากเกินไป (overjustification effects) ซึ่งมีแนวความคิดว่า หากบุคคลทำกิจกรรมบางอย่างที่เขาชอบเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว เช่น เด็กชอบเล่นดนตรี ชอบสะสมแสตมป์ ชอบอ่านหนังสือ หรือชอบเล่นกีฬาบางอย่าง ต่อมาหากมีผู้อื่นมาตั้งรางวัลให้ มาสอดส่องดูแล หรือมาคาตโทษหากทำกิจกรรมนั้นไม่เสร็จ เด็กจะหันมารับรู้ว่ที่ตนทำกิจกรรมนั้น เป็นเพราะการควบคุมจากปัจจัยภายนอก ซึ่งปัจจัยเหล่านั้นนอกจากไม่ช่วยให้เด็กชอบกิจกรรมนั้นเพิ่มขึ้นแล้ว

ยังมักทำให้เด็กชอบกิจกรรมนั้นน้อยลงไปกว่าเดิมอีก คล้ายกับว่าหากไม่มีปัจจัยภายนอก มาควบคุม เด็กก็ไม่อยากทำกิจกรรมนั้นอีก นักจิตวิทยาสังคมเรียกผลเช่นนี้ว่า ผลจากการมี เหตุผลมากเกินไป

ในการทำกิจกรรม หากเด็กรับรู้ว่าการทำกิจกรรมของตนเป็นเพียงเครื่องมือให้ ได้รับรางวัลจากภายนอก เด็กจะใช้เวลากับกิจกรรมนั้นน้อยลง เรียกว่าเป็นแรงจูงใจ นอกตัวกิจกรรม (Extrinsic Motivation) ซึ่งหมายถึง แรงจูงใจของบุคคลอยู่กับสิ่งอื่นๆ ที่ไม่ใช่ ตัวกิจกรรมเอง แต่หากเด็กเห็นว่าการทำงานนั้นเป็นรางวัลในตัวของมันเอง เด็กก็ยังคง ใช้เวลากับกิจกรรมนั้นมากเช่นเดิม เรียกว่าเป็นแรงจูงใจในตัวกิจกรรม (Intrinsic Motivation) ซึ่งหมายถึง แรงจูงใจของบุคคลอยู่ที่ตัวกิจกรรมนั่นเอง (Lepper and Greene, 1978 อ้างถึงใน ธีระพร อุวรรณโณ, 2533)

Deci (1975 อ้างถึงใน ธีระพร อุวรรณโณ, 2533) เสนอว่า รางวัลทุกชนิด เช่น เงิน คະแนน ขนม สิ่งของ สิทธิพิเศษ หรือคำชม มีคุณสมบัติในการทำหน้าที่ 2 อย่าง คือ หน้าที่ให้ข่าวสาร และหน้าที่ควบคุม หากการให้รางวัลกับบุคคลให้ในลักษณะเป็นการ ให้ข่าวสารทางบวกในเชิงยอมรับในความสามารถของบุคคล รางวัลเช่นนี้จะไม่ทำให้เขาลด แต่กลับจะเพิ่มแรงจูงใจในตัวกิจกรรมมากขึ้น แต่หากการให้รางวัลกับบุคคลให้ในลักษณะ เป็นการควบคุมการทำงานของเขา เช่น หากไม่ทำไม่ได้รางวัล จะทำให้บุคคลลดแรง จูงใจในตัวกิจกรรมลง หันไปสนใจแรงจูงใจนอกตัวกิจกรรมแทน ตามแนวทฤษฎีการรับรู้ ตนเองก็วิเคราะห์ได้ว่า รางวัลที่บุคคลได้รับจากการทำกิจกรรมหนึ่งๆ จะทำหน้าที่อย่างไร ก็ขึ้นกับการรับรู้และการตีความของบุคคล แม้ว่าลักษณะการให้รางวัลจะมีส่วนสำคัญที่จะ ชักนำให้ผู้รับรางวัลตีความไปทางหนึ่งทางใด แต่ประเด็นสำคัญก็อยู่ที่ว่า ตัวเขาเองตีความ ว่าอย่างไร หากเขาตีความว่า เขาทำกิจกรรมนั้นเพราะเขาชอบกิจกรรมนั้น รางวัลภายนอก ก็ไม่มาลดแรงจูงใจในตัวกิจกรรมลง แต่หากเขาตีความว่าเขาทำกิจกรรมนั้นเพราะรางวัล จากภายนอก รางวัลภายนอกก็จะมาลดแรงจูงใจในตัวกิจกรรมลง และบุคคลจะหันไปใช้ แรงจูงใจนอกตัวกิจกรรมเป็นเครื่องจูงใจเขาแทน ผลที่ตามมาก็คือ เมื่อใดที่ไม่มีแรงจูงใจ นอกตัวกิจกรรม เขาก็ไม่ค่อยอยากทำกิจกรรมนั้นอีก

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเกี่ยวกับการเข้าถึงเจตคติของบุคคล Fazio, Herr และ Olney (1984) กล่าวว่า การเข้าถึงเจตคติต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งของบุคคล มาจากความทรงจำที่บุคคลได้แสดงพฤติกรรมต่อที่หมายของเจตคติด้วยตัวของเขาเองโดยอิสระไม่ถูกบังคับหรือเรียกว่าเป็นพฤติกรรมตรง อธิบายตามแนวคิดทฤษฎีการรับรู้ตนเองได้ว่า บุคคลจะพิจารณาพฤติกรรมภายนอกของเขาเพื่อโยงไปยังความคิดความรู้สึกที่มีต่อที่หมายของเจตคติ และถ้าหากพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกไปเกิดจากความสัมพันธ์กันอย่างชัดเจนระหว่างการประเมินที่หมายของเจตคติกับที่หมายของเจตคติ บุคคลก็จะสามารถเข้าถึงเจตคติที่เกี่ยวข้องได้เร็วขึ้น ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า เจตคติที่ชัดเจนจะเข้าถึงได้ง่ายกว่าเจตคติที่ไม่ชัดเจน ดังนั้นในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการรับรู้ตนเองของบุคคลในการทำพฤติกรรมที่ต่างกัน และการได้รับการเสริมความมั่นคงของเจตคติที่ต่างกันซึ่งจะมีผลในการเข้าถึงเจตคติต่อการบริโภคสินค้าไทย ทฤษฎีการรับรู้ตนเองจึงเข้ามาเกี่ยวข้องในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

Fazio, Herr และ Olney (1984) ได้ทำการทดลองโดยการให้นักศึกษาชาย-หญิงตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมต่างๆเกี่ยวกับศาสนา 90 ข้อ เป็นแบบสอบถามที่นำมาจากกรทดลองของ Fishbein และ Ajzen (1974)

นักศึกษาซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในการทดลองนี้ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ นักศึกษาส่วนหนึ่งตอบว่าเขาทำหรือไม่ทำพฤติกรรมนั้นขณะเป็นเด็กจนถึงอายุ 12 ปี (เรียกกลุ่มนี้ว่าทบทวนพฤติกรรมขณะเป็นเด็ก) อีกส่วนหนึ่งตอบว่าเขาทำหรือไม่ทำพฤติกรรมนั้นในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา (เรียกกลุ่มนี้ว่าทบทวนพฤติกรรมขณะเป็นผู้ใหญ่) และอีกส่วนหนึ่งไม่ต้องตอบแบบสอบถามนี้ (เป็นกลุ่มควบคุม) แต่มีงานอย่างอื่นให้ทำ คือ ตอบแบบทดสอบที่จะนำไปใช้ปีการศึกษาหน้า

นอกจากนี้ ได้แบ่งนักศึกษาระมาณครึ่งหนึ่งจากทั้งหมดผ่านกระบวนการเสริมความมั่นคง (consolidation) ของเจตคติ โดยการตอบมาตรวัดเจตคติ 2 ข้อ ข้อหนึ่งถามให้นักศึกษาประเมินค่าความรู้สึกทางลบ-บวกต่อการเป็นคนเคร่งศาสนา คำตอบมีตั้งแต่

-5 (ไม่ชอบมากที่สุด) ถึง +5 (ชอบมากที่สุด) และอีกข้อหนึ่งถามให้นักศึกษาประเมินว่าตนเองเป็นคนเคร่งศาสนาเพียงไร คำตอบมีตั้งแต่ -5 (ไม่เคร่งศาสนามากที่สุด) ถึง +5 (เคร่งศาสนามากที่สุด) นักศึกษาอีกประมาณครึ่งหนึ่งที่ไม่ได้ตอบมาตรวจคัด 2 ข้อนี้ จะได้ตอบในตอนท้ายของการทดลอง นักศึกษาที่ตอบมาตรวจคัด 2 ข้อนี้ ต้องตอบทันทีหลังจากตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมต่างๆ เกี่ยวกับศาสนาเสร็จแล้ว

จากนั้นให้นักศึกษาแต่ละคนฝึกตอบคำถามแบบใช้เวลาปฏิริยา คือ มีเรื่องที่มีความสำคัญทางสังคมปรากฏขึ้นบนจอให้นักศึกษาเห็นพร้อมคำถามสั้นๆ เช่น “การทำแท้ง : น่าปรารถนา ?” นักศึกษาต้องพยายามตอบให้เร็วที่สุดโดยการกดปุ่ม 1 ใน 2 ปุ่ม คือ ปุ่ม “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” เมื่อฝึกเสร็จจึงตอบคำถามจริง ซึ่งมีเรื่องอื่นๆ อีก 7 ข้อ และมีเรื่องทางศาสนา 2 ข้อ ถามว่า “การเป็นคนเคร่งศาสนา : ดี?” และ “การเป็นคนเคร่งศาสนา : ใง่?” สไลด์จะทำงานพร้อมกับบันทึกเวลาในการตอบไปด้วย หลังจากตอบคำถามเสร็จแล้ว ให้นักศึกษาอีกครึ่งหนึ่งที่ไม่ได้ตอบมาตรวจคัดตอบมาตอนนี้

Fazio และคณะ ให้เหตุผลตามแนวทฤษฎีการรับรู้ตนเองว่า หากสถานการณ์ที่บุคคลแสดงพฤติกรรมไม่ได้ทำให้เขาคิดว่า เขาทำพฤติกรรมนั้นเพราะเหตุผลจากสถานการณ์ เขาก็สามารถอนุมานเจตคติของเขาได้จากพฤติกรรมของเขา การให้คนทบทวนพฤติกรรมเกี่ยวกับศาสนาในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่เขาแสดงด้วยตัวของเขาเอง โดยไม่ได้ถูกสถานการณ์บังคับ น่าจะทำให้เขาตอบคำถามเจตคติในเรื่องเกี่ยวกับศาสนาได้รวดเร็วขึ้น เมื่อเทียบกับเงื่อนไขควบคุมที่ไม่มีโอกาสได้ทบทวนพฤติกรรม หรือเงื่อนไขที่ทบทวนพฤติกรรมในวัยเด็ก การทบทวนพฤติกรรมในวัยเด็กไม่น่าจะส่งผลให้ผู้คนตอบคำถามเจตคติในเรื่องเกี่ยวกับศาสนาได้เร็ว เพราะพฤติกรรมเหล่านี้ไม่ได้สะท้อนความรู้สึกของผู้ตอบขณะเป็นผู้ใหญ่ โดยเหตุผล 2 ข้อ คือ

1. พฤติกรรมนั้นเกิดขึ้นมาเป็นเวลานานแล้ว และ
2. พฤติกรรมนั้นมักต้องทำไปตามความต้องการของคนอื่น เช่น พ่อแม่

ผลการวิจัยที่ได้ก็สนับสนุนสมมติฐานข้างต้น คือ พบว่าการให้คนมีโอกาสทบทวนพฤติกรรมเกี่ยวกับศาสนาในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา ช่วยให้เขาตอบคำถามเจตคติต่อเรื่องศาสนาได้เร็วขึ้นกว่าการทบทวนในวัยเด็ก หรือไม่ได้ทบทวน และการเสริมความมั่นคง

ก็ช่วยให้ผู้ร่วมการทดลองตอบคำถามเจตคติต่อเรื่องศาสนาได้เร็วกว่าผู้ร่วมการทดลองที่ไม่ได้ผ่านกระบวนการเสริมความมั่นคง

จากหลักฐานการวิจัยข้างต้นและจากแนวคิดทฤษฎีการรับรู้ตนเองที่ว่า ผู้คนรับรู้เจตคติ อารมณ์ และสภาวะภายในอื่นๆ ของเขาบางส่วนโดยการอนุมานจากการสังเกตพฤติกรรมภายนอกของเขาเอง และ/หรือจากสภาพการณ์ที่พฤติกรรมนี้เกิดขึ้น และหากสิ่งชี้แนะภายในไม่หนักแน่น กำกวม หรือตีความไม่ได้ บุคคลจะทำหน้าที่เช่นเดียวกับผู้สังเกตภายนอก โดยอาศัยสิ่งชี้แนะภายนอก เพื่ออนุมานไปยังสภาวะภายในของผู้แสดงพฤติกรรม ทำให้พัฒนาสมมติฐานได้ว่า

1. การทบทวนพฤติกรรมเกี่ยวกับการบริโภคสินค้าในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา ทำให้ตอบคำถามเจตคติต่อการบริโภคสินค้าเร็วกว่าการทบทวนพฤติกรรมในวัยเด็ก หรือไม่ได้ทบทวนพฤติกรรมอย่างมีนัยสำคัญ

2. กลุ่มตัวอย่างที่ผ่านกระบวนการเสริมความมั่นคงของเจตคติ จะตอบคำถามเจตคติต่อการบริโภคสินค้าเร็วกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ผ่านกระบวนการเสริมความมั่นคงของเจตคติ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาอิทธิพลของการรับรู้ตนเอง และการเสริมความมั่นคงของเจตคติต่อการเข้าถึงเจตคติของกลุ่มตัวอย่างต่อการบริโภคสินค้าไทย

2. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อการบริโภคสินค้าไทย ระหว่างเงื่อนไขที่มีการรับรู้ตนเองที่ต่างกัน และได้รับการเสริมความมั่นคงของเจตคติต่างกัน

ขอบเขตในการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษากการเข้าถึงเจตคติต่อการบริโภคสินค้าไทย ภายหลังจากกระบวนการการรับรู้ตนเองและการเสริมความมั่นคงของเจตคติ โดยอาศัยทฤษฎีการรับรู้ตนเอง (Self-perception Theory) ที่พัฒนาขึ้นโดย ดาวิล เบ็ม (Daryl Bem)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

2.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมต่างๆ ในการบริโภคสินค้า (นำมาใช้ในการตรวจสอบการรับรู้เจตคติ อารมณ์ และสภาวะอื่นๆ ของกลุ่มตัวอย่างต่อการบริโภคสินค้า)

2.2 มาตรวัดเจตคติต่อการบริโภคสินค้าไทย (นำมาใช้ในการเสริมความมั่นคงของเจตคติต่อการบริโภคสินค้าไทย)

2.3 ข้อคำถามเจตคติต่อการบริโภคสินค้า (นำมาใช้เป็นสิ่งเร้าในการวัดการเข้าถึงเจตคติต่อการบริโภคสินค้าไทย)

3. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

3.1 กลุ่มตัวอย่างในชั้นสร้างเครื่องมือ เป็นนิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา 2707209 มนุษย์สัมพันธ์ ในภาคการศึกษาฤดูร้อน ปีการศึกษา 2538 จำนวน 60 คน เป็นเพศชาย 30 คน และเพศหญิง 30 คน ใช้ในการคัดเลือกข้อกระทงที่มีคุณภาพมาใช้ในการเก็บข้อมูลจริงของแบบสอบถามเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมต่างๆ ในการบริโภคสินค้า

3.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ความเที่ยงแบบทดสอบซ้ำ เป็นนิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา 2707102 มุสสารจิตวิทยา พัฒนาการ ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2539 จำนวน 100 คน เป็นเพศชาย 50 คน และเพศหญิง 50 คน

3.3 กลุ่มตัวอย่างในการทดลอง เป็นนิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา 2707209 มนุษย์สัมพันธ์ ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2539 จำนวน 150 คน เป็นเพศชาย 75 คน และเพศหญิง 75 คน

คำจำกัดความ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในความหมายของคำต่างๆ ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอคำจำกัดความของคำบางคำไว้ดังนี้

1. สินค้าไทย หมายถึง สินค้าที่ผลิตในประเทศไทย เป็นสินค้าที่ใช้ในชีวิตประจำวัน

2. การบริโภคสินค้าไทย หมายถึง การที่บุคคล กิน เสพ จับจ่ายใช้สอย และใช้บริการต่างๆ จากผลิตผลที่เป็นของไทย, ผลิตโดยคนไทย, มีตราหรือสินค้าเป็นของไทย และ/หรือประทับตราว่าผลิตในประเทศไทย

ในงานวิจัยนี้ หมายถึง การที่กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมต่างๆในการบริโภคสินค้าโดยตอบว่าทำในข้อความที่เกี่ยวกับการบริโภคสินค้าไทยมากกว่าข้อความที่เกี่ยวกับการบริโภคสินค้าต่างประเทศ และตอบว่าไม่ทำในข้อความที่เกี่ยวกับการบริโภคสินค้าต่างประเทศมากกว่าข้อความที่เกี่ยวกับการบริโภคสินค้าไทย

3. การรับรู้ตนเอง หมายถึง การรับรู้เจตคติ อารมณ์ และสภาวะภายในอื่นๆ ของตนเองต่อการบริโภคสินค้า โดยการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการบริโภคสินค้า แบ่งเป็น 3 เงื่อนไข คือ กลุ่มที่ตอบว่าทำหรือไม่ทำพฤติกรรมนั้น ขณะเป็นเด็กจนถึงอายุ 12 ปี กลุ่มที่ตอบว่าทำหรือไม่ทำพฤติกรรมนั้นในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา และกลุ่มที่ไม่ต้องตอบแบบสอบถาม

4. การเสริมความมั่นคง หมายถึง การให้กลุ่มตัวอย่างตอบมาตรวัดเจตคติต่อการบริโภคสินค้าไทย จำนวน 5 ข้อ

5. ชาตินิยมในการบริโภคสินค้า หมายถึง การที่บุคคล กิน เสพ จับจ่าย ใช้สอย ซื้อสินค้าและใช้บริการต่างๆที่เป็นสินค้าไทย และรู้สึกเป็นเกียรติและภาคภูมิใจที่ได้ใช้สินค้าไทย

ในงานวิจัยนี้ หมายถึง การที่กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมต่างๆในการบริโภคสินค้าโดยตอบว่าทำในข้อความที่เกี่ยวกับการบริโภคสินค้าไทยมากกว่าข้อความที่เกี่ยวกับการบริโภคสินค้าต่างประเทศ และตอบว่าไม่ทำในข้อความที่เกี่ยวกับการบริโภคสินค้าต่างประเทศมากกว่าข้อความที่เกี่ยวกับการบริโภคสินค้าไทย,

ตอบมาตรงจุดเจตคติต่อการบริโภคสินค้า ได้คะแนนทางบวก และตอบข้อความเจตคติต่อการบริโภคสินค้าได้เวลาต่ำกว่าค่ามัชฌิมเลขคณิต

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ประกอบด้วย

1. การรับรู้ตนเอง มี 3 เงื่อนไข คือ
 - 1.1 เงื่อนไขทบทวนพฤติกรรมขณะเป็นเด็ก
 - 1.2 เงื่อนไขทบทวนพฤติกรรมในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา
 - 1.3 เงื่อนไขควบคุม
2. การเสริมความมั่นคง มี 2 เงื่อนไข คือ
 - 2.1 ได้รับการเสริมความมั่นคงของเจตคติ
 - 2.2 ไม่ได้รับการเสริมความมั่นคงของเจตคติ

ตัวแปรอิสระทั้ง 2 ตัวแปรประกอบกันเป็น 6 เงื่อนไขย่อยดังนี้

เงื่อนไขที่ 1 กลุ่มตัวอย่างทบทวนพฤติกรรมขณะเป็นเด็ก และได้รับการเสริมความมั่นคงของเจตคติ

เงื่อนไขที่ 2 กลุ่มตัวอย่างทบทวนพฤติกรรมขณะเป็นเด็ก และไม่ได้รับการเสริมความมั่นคงของเจตคติ

เงื่อนไขที่ 3 กลุ่มตัวอย่างทบทวนพฤติกรรมในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา และได้รับการเสริมความมั่นคงของเจตคติ

เงื่อนไขที่ 4 กลุ่มตัวอย่างทบทวนพฤติกรรมในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา และไม่ได้รับการเสริมความมั่นคงของเจตคติ

เงื่อนไขที่ 5 กลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มควบคุม และได้รับการเสริมความมั่นคงของเจตคติ

เงื่อนไขที่ 6 กลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มควบคุม และไม่ได้รับการเสริมความมั่นคงของเจตคติ

ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

ตัวแปรตามในการวิจัยครั้งนี้ คือ ความเร็วในการตอบเจตคติต่อการบริโภคสินค้าไทย

สมมติฐานในการวิจัย

จากหลักฐานการวิจัยครั้งนี้และจากแนวคิดทฤษฎีการรับรู้ตนเอง ทำให้พัฒนาสมมติฐานได้ดังนี้

1. การทบทวนพฤติกรรมเกี่ยวกับการบริโภคสินค้าในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา ทำให้ตอบคำถามเจตคติต่อการบริโภคสินค้าเร็วกว่าการทบทวนพฤติกรรมในวัยเด็ก หรือไม่ได้ทบทวนพฤติกรรมอย่างมีนัยสำคัญ
2. กลุ่มตัวอย่างที่ผ่านกระบวนการเสริมความมั่นคงของเจตคติ จะตอบคำถามเจตคติต่อการบริโภคสินค้าเร็วกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ผ่านกระบวนการเสริมความมั่นคงของเจตคติ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อจะได้ทราบถึงเจตคติต่อการบริโภคสินค้าไทย ภายหลังจากกระบวนการรับรู้ตนเอง และการเสริมความมั่นคงของเจตคติ
2. ข้อมูลที่ได้จากการวิจัย อาจนำมาใช้เป็นแนวทางในการเปลี่ยนเจตคติของบุคคลให้หันมาบริโภคสินค้าไทยได้มากขึ้น